

YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI

İSTEYEN (DAVACI) : TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI

VEKİLİ : AV. KORAY CENGİZ

Cinnah Caddesi Farabi Sokak 38/4
Çankaya/ANKARA

KARŞI TARAFLAR (DAVALI) : 1- ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI - ANKARA
2- BOLU VALİLİĞİ - BOLU

İSTEMİN ÖZETİ : Bolu İl Özel İdaresi ile Bolu İl Çevre ve Orman Müdürlüğü arasında imzalanan 21.08.2009 tarihli Bolu İli Abant Gölü Tabiat Parkı Sınırları İçerisinde Yer Alan Çadırılı Kamp Alanı, Kapı Girişi, Köy Ürünleri Satış Üniteleri İşletmeciliği ile Genel Saha Temizlik ve Güvenlik Hizmetlerinin İşletmeciliğine Ait İhalenin Sözleşmesinin; hukuka aykırı olduğu, yapılan uygulamaların endemik bitki alanını ve kıyı eko sistemini yok ettiği, yaban hayatının tahrip ettiği, uzun devreli gelişme planına aykırılar olduğu, yeni yollar açıldığı, göl su seviyesinin yükseltildiği iddialarıyla iptali ve yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI

SAVUNMASININ ÖZETİ : Usul yönünden davanın süre ve ehliyet yönünden reddi gerektiği, esas yönünden, Abant Gölü'ne müdahale edildiği ve gölün su seviyesinin yükseltildiği iddia edilmiş ise de, bu iddianın gerçeği yansıtmadığı, Abant Tabiat Parkı Uzun Devreli Gelişme Planına aykırılık bulunmadığı gibi, doğal yapının değişmesine ve endemik türlerin yok olmasına neden olacak faaliyetlerde bulunulmadığı, Abant Gölü Tabiat Parkı'nın tamamının işletilmesinin devredilmesinin söz konusu olmadığı, Abant Gölü'nün koruması ve sportif olta balıkçılığı işletilmesinin Bolu İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'nce yapıldığı, Abant Tabiat Parkının kaynak değeri olan yayların kontrolü ve denetiminin de İl Müdürlüğü'nce yapıldığı, dava konusu işlemin hukuka uygun olduğu ve davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

BOLU VALİLİĞİ

SAVUNMASININ ÖZETİ: Abant Gölü Tabiat Parkındaki çalışmaların Milli Parklar Kanunu ve Yönetmeliği ile Uzun Devreli Gelişme Planına uygun olduğu, bu nedenle davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Sakarya 1. İdare Mahkemesi'nce, yürütmenin durdurulması istemi hakkında işin gereği görüşüldü:

Davalı idarenin usule ilişkin itirazları yerinde görülmeyerek işin esasına geçildi.

Dava, Bolu İl Özel İdaresi ile Bolu İl Çevre ve Orman Müdürlüğü arasında imzalanan 21.08.2009 tarihli Bolu İli Abant Gölü Tabiat Parkı Sınırları İçerisinde Yer Alan Çadırılı

T.C.

SAKARYA

1. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2010/708

Kamp Alanı, Kapı Girişi, Köy Ürünleri Satış Üniteleri İşletmeciliği ile Genel Saha Temizlik ve Güvenlik Hizmetlerinin İşletmeciliğine Ait İhalenin Sözleşmesinin iptali istemiyle açılmıştır.

2873 sayılı Milli Parklar Kanununun 1.maddesinde; "Bu Kanunun amacı, yurdumuzdaki milli ve milletlerarası düzeyde değerlere sahip milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının seçilip belirlenmesine, özellik ve karakterleri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönctilmesine ilişkin esasları düzenlemektir." 2.maddesinde; "Bu Kanunda yer alan;

a) Milli park; bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarını.

b) Tabiat parkları; bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçalarını,...ifade eder." 4.maddesinde; "Bu Kanun hükümlerine göre milli park olarak belirlenen yerlerin özellik ve nitelikleri gözönünde tutularak, koruma ve kullanma amaçlarını gerçekleştirmek üzere, kuruluş, geliştirme ve işletilmelerini kapsayan gelişme planı, ilgili bakanlıkların olumlu görüşleri ve gerektiğinde fiili katkılarıyla, Tarım ve Orman Bakanlığınca hazırlanır ve yürürlüğe konur.

Gelişme planı uyarınca iskan ve yapılaşmaya konu olacak yerler için, imar mevzuatına göre imar uygulama planları, milli park gelişme planı hüküm ve kararlarına uygun olarak hazırlanır veya hazırlattırılarak İmar ve İskan Bakanlığının onayı ile yürürlüğe konulur.

Üçüncü madde hükümleri uyarınca tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı olarak belirlenen yerler için gerekli planlar, Kültür ve Turizm Bakanlığının görüşü alınarak Tarım ve Orman Bakanlığınca hazırlanır ve yürürlüğe konur.

Bu Kanun kapsamına giren yerlerdeki turizm bölge, alan ve merkezlerinde, turizm yatırımlarına ilişkin plan kararları Tarım ve Orman Bakanlığının görüşü alınarak sonuçlandırılır." 7.maddesinde; "Milli park veya tabiat parklarında, planlarına uygun olması şartıyla, kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılacak her türlü plan, proje ve yatırımlara Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir ve uygulamalar bu Kanun hükümlerine göre denetlenir..." 8.maddesinde; "Turizm bölge, alan ve merkezleri dışında kalan milli parklar ve tabiat parklarında kamu yararı olmak şartıyla ve plan dahilinde, turistik amaçlı bina ve tesisler yapmak üzere gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri lehine Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir. Bu izin üzerine gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri lehine tesis edilecek intifa hakkı süresi kırkdokuz yılı geçemez. Bu süre sonunda bütün tesisler eksiksiz olarak Hazineye devredilir. Ancak, işletmesinin başarılı olduğu Kültür ve Turizm Bakanlığınca belgelenen hak sahiplerinin intifa hakkı, Tarım ve Orman Bakanlığınca tesisin rayiç değeri üzerinden belirlenecek bedelle doksandokuz seneye kadar uzatılabilir. Bu durumda Hazineye devir işlemi bu uzatma sonunda yapılır. Milli park ve tabiat parklarının gelişme planları kesinleşmeden bu Kanunda sözü edilen izin verilemez." 12.maddesinde; "Bu Kanunun 7 nci ve 8 inci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları ve tabiatı koruma alanlarındaki planların gerektirdiği her türlü hizmet ve faaliyetler ile koruma, yönetim, işletme, tanıtım, sportif, eğlenme ve dinlenme hizmetleri için gerekli her türlü altyapı, üstyapı ve diğer tesisler Tarım ve Orman Bakanlığınca yapılır veya yaptırılır, yönetilir veya işletilir." 14.maddesinde; "Bu Kanun kapsamına giren yerlerde;

a) Tabii ve ekolojik denge ve tabii ekosistem değeri bozulamaz,

T.C.
SAKARYA
1. İDARE MAHKEMESİ
ESAS NO : 2010/708

- b) Yaban hayatı tahrip edilemez,
- c) Bu sahalarda özelliklerinin kaybolmasına veya değiştirilmesine sebep olan veya olabilecek her türlü müdahaleler ile toprak, su ve hava kirlenmesi ve benzeri çevre sorunları yaratacak iş ve işlemler yapılamaz,
- d) Tabii dengeyi bozacak her türlü orman ürünleri üretimi, avlanma ve otlatma yapılamaz,
- e) Onaylanmış planlarda belirtilen yapı ve tesisler ve Genelkurmay Başkanlığınca ihtiyaç duyulacak savunma sistemi için gerekli tesisler dışında kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk bulunmadıkça her ne suretle olursa olsun hiçbir yapı ve tesis kurulamaz ve işletilemez veya bu alanlarda var olan yerleşim sahaları dışında iskan yapılamaz." hükümlerine yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, 9 Ağustos 1983 tarih ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanununun 23. maddesinin 2. fıkrası ile 21 Ekim 1988'de tabiat parkı olarak ilan edilen Abant Gölü ve çevresinde dört adet günübirlik kullanım alanı, bir adet çadırli kamp alanı, iki adet beş yıldızlı otel ve Bolu Özel İdaresine ait gazino ve konuk evinin mevcut olduğu, göl çevresini dolaşan yaklaşık 6 km. uzunluğunda çok amaçlı bir yolun olduğu, ayrıca alana iki adet giriş ve bir adet otopark bulunduğu, Abant Gölü Tabiat Parkı Uzun Devreli Gelişme Planının 26.08.2003 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girdiği, bu plan kapsamında Abant Tabiat Parkında 2005-2006-2007 yıllarında Bolu İl Çevre ve Orman Müdürlüğünce çevre düzenleme, alt yapı çalışmaları yapılmaya başlandığı, bu amaçla Abant Tabiat Parkının hali hazır haritaları ve çevre düzenleme planlarının İl Müdürlüğünce yaptırılarak Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünce onaylandığı, bunu takiben Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün 13/07/2009 tarih ve 6049 sayılı yazısı ile Bakanlığın 09/07/2009 tarih ve 512 sayılı oluru doğrultusunda işletmecilik talebinde bulunan Bolu İl Özel İdaresinin pazarlığa davet edildiği, 22/07/2009 günü yapılan ihale ile Abant Gölü Tabiat Parkı kapı girişi, çadırli kamp alanı, köy ürünleri satış üniteleri işletmeciliği ile genel saha temizlik ve güvenlik hizmetlerinin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 51/g maddesi uyarınca ihale edilerek 261.000,00.-TL bedel ve 5+5 yıllığına işletmeciliği Bolu İl Özel İdaresine verildiği, söz konusu ihalenin onaylanmasını takiben ihale sözleşmesinin 21/08/2009 tarihinde imzalandığı ve 27/08/2009 tarihinde de yer teslimi yapıldığı, bundan sonra sözleşme uyarınca işletmeci tarafından yapılmaya başlanan faaliyetlerin davacı tarafından öğrenilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlıkta, Abant Gölü Tabiat Parkı alanına ilişkin imzalanan sözleşme uyarınca yapılan ve yapılacak yapılar ile yol, kaldırım, yürüyüş yolu gibi tüm imalatların tabiat parkına bir zararının bulunup bulunmadığı, ekolojik denge ve ekolojik sistem açısından zararının bulunup bulunmadığı, yaban hayatının tahrip edilip edilmediği, su, toprak, hava ve ormana ilişkin konularda çevre kirliliğine neden olup olmadığı hususlarına yönelik Mahkememizin 26.10.2010 tarihli kararı ile mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasına karar verilmesi üzerine resen bilirkişi seçilen Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü Orman Yüksek Mühendisi Prof. Dr. Refik Karagül, Sakarya Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü Çevre Mühendisi Prof. Dr. Bülent Şengörür ve Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Peyzaj Mimarı Doç. Dr. Haldun Müderrisoğlu tarafından hazırlanarak dosyaya sunulan raporda özetle; " Abant Tabiat Parkı'nın 2003 yılında onaylanmış uzun devreli gelişim planı bulunduğu, 21.08.2009 ile 31.12.2013 tarihleri arasında Abant Tabiat Parkındaki çadırli kamp alanı, kapı girişi, köy ürünleri satış üniteleri işletmeciliği ile genel saha temizlik ve güvenlik hizmetleri Bolu Valiliği İl Özel İdaresine ihale edildiği, İşletmecinin sözleşmenin

T.C.

SAKARYA

1. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2010/708

91. maddesinde belirtilen yükümlülükleri uygun olarak yatırım uygulama planı yaptığı, 26/06/2009 tarihinde alandaki 4 adet günübürlük kullanım alanı, 1 adet çadırılı kamp alanı, 8 adet tuvalet, kapı girişi, bisiklet, at ve faytonla gerçekleştirilen tur işletmeciliklerine ilave olarak, katı atık toplanması ve atık su bertarafına ilişkin kolektör yapımı, alt yapı, kanalizasyon, ccp, otopark, yolların bakım ve onarımı ile çevre düzenlemesi işleri ve yayla evlerinin restorasyonu ve işletmeciliği ile Ziyaretçi ve Tanıtım Merkezinin yapımı hizmetlerinin de işletmeci tarafından gerçekleştirilmesini öngörecektir şekilde ihale edilmesine karar verildiği, işletmecinin sözleşme gereğince alanın kanalizasyon sistemini, açıktan geçen elektrik hatlarının yar altına alınma işini tamamladığı, çevre yolu ve yürüyüş yolu imalat işinin kazı dolgusunu tamamladığı, ancak kaplamasının ise yaklaşık 2 km. lik kısmını tamamladığı, ayrıca yol kenarındaki durak vb. tesislerin yapımına başlanmadığı, alanda yapılan gözlemler sonucunda kanalizasyon ve elektrik hatlarında yapılan işlerin gelişim planına ve uygulama planına uygun olduğu, ancak alan keşfi sırasında yol kazı ve dolgu yüksekliklerinin gereğinden fazla olduğu, bu fazla yapılan dolgulara çevre yolunun her yerinde rastlandığı, çevre yolu planında en fazla yol genişliğinin 11 m 60cm olacağı belirlendiği, ancak yol yapımı sırasında onaylı uygulama projesinin ekindeki detaylarda belirtilen yol genişliklerine uyulmayan alanlara rastlandığı, Kıbrısçık tepesi mevkiindeki yolun genişliğinin 15m olduğu, bu alanların yol güzergahı üzerindeki günübürlük kullanım alanlarının bulunduğu yerlerde en fazla gözlemlendiği, yine yol yapımı esnasında alanın güncel doğusundaki, Samat yaylası girişinin sağ tarafındaki piknik alanının yanından geçen yola ek olarak projesinde bulunmayan ve uzun devreli gelişim planınının 3.25 maddesinin a bendinde "Yerleşim alanlarını birbirine bağlayan ana ulaşım güzergahlarına ilave olarak yeni yol açılmaz ve mevcut yollar genişletilemez" ve b bendinde "Yayaları ana ulaşım güzergahlarına bağlayan yeni yollar açılmaz ve mevcut yollar genişletilemez" hükümlerine aykırı olarak yeni yol açıldığının tespit edildiği, göl çevresindeki yolun genişliğinin bazı yerlerde 15-16 m. ye kadar genişlediği, Bu genişliği sağlamak için ise göl tarafı doldurulurken orman tarafında şev kazıları yapıldığı, bu alanlardaki mevcut toprak yapısının ve bitki örtüsü değiştirildiği, doldurulan göl tarafında göl kıyı-kenar çizgisinin değişimine yol açılmış ve dolgu yapılan kısımlarda flora ve faunanın yaşanılan ve yaşam alanları dikkatsiz ve özensiz bir şekilde tahrip edildiği, ayrıca dik yamaçlarda toprak örtüsünün erozyonla göl içine taşınabileceği kazılar yapıldığı, bu kazı şevleri bitkisel veya mekanik olarak tahkim edilmemiş olup erozyona maruz olduğu, bu durum genel peyzaj karakterine uymayan görüntüler oluşturduğu, alanın bazı bölgelerinde yaşlı ağaçların kök boğazları yol dolgusu tarafından örtüldüğü, yapılan yolun genişliği ve şevlerin yer yer oldukça dik olması su samuru, kaplumbağa, küçük memeli (Rodentia ve Insectivora) gibi hayvanların geçişine engel teşkil ettiği, bu durumun 2003 yılı gelişim planındaki yeni yol açılmaz ve mevcutlar genişletilemez hükmüne aykırı olduğu, ayrıca, Nisan 2010'da Abant gölünün çıkışına bir savak (set) yapıldığı, göl seviyesinin 2 m yükseltildiği, kıyı-kenar alanları, buradaki flora (endemik Abant çiğdemi de dahil) ve fauna, tesis iskeleleri, kıyıdaki ağaçlar su altında kaldığı, daha sonra savakın kaldırıldığı, alanda yapılan keşif sırasında bu nedenle göl seviyesinde değişiklik olmadığı görüldüğü, sonuç olarak keşif ve dosya incelemesinde; söz konusu alanın işletmecisinin göl çevresi yolunun yapımı sırasında gereğinden fazla yol dolgusu yaptığı, yol genişliklerinin uygulama planına uymadığı, uzun devreli gelişim planına aykırı olarak alanda yeni yollar açıldığı ve alanın korunan alan olması nedeni ile flora ve faunanın korunmasında gerekli hassasiyetin gösterilmediğinin tespit edildiği, yasal olarak korunan alan statüsünde olan Abant Tabiat Parkının 2010 yılındaki çalışmalarda şantiye ve hafriyat alanına döndüğü, çok özenli ve dikkatli çalışılması gereken bir alanda çalışmaların

T.C.

SAKARYA

1. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2010/708

yeterli hassasiyet gösterilmeden yapıldığı" görüşlerine yer verilmiştir.

Bu durumda, dava dosyası ile bilirkişi raporunun birlikte değerlendirilmesiyle; Abant Tabiat Parkı için Bolu İl Özel İdaresi ile Bolu İl Çevre ve Orman Müdürlüğü arasında imzalanan 21.08.2009 tarihli sözleşme uyarınca yapılan ve yapılacak faaliyetlerin, ekolojik denge ile ekolojik sisteme zararlarının bulunduğu dikkate alındığında ve yaban hayatının tahrip edilerek uzun devreli gelişme planına aykırı olarak yeni yollar açıldığının ortaya konulması karşısında tabiat parkına verilen zararlar nedeniyle imzalanan sözleşmenin hukuka aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle; hukuka aykırılığı açık olan dava konusu işlemin; uygulanması halinde telafisi güç zararlar doğabileceğinden 2577 Sayılı Kanununun 27.maddesi uyarınca **teminat alınmaksızın yürütülmesinin durdurulmasına**, kararın tebliğinden itibaren 7 gün içerisinde Bölge İdarce Mahkemesi'ne itiraz yolu açık olmak üzere, 22/02/2011 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
ALİ ÇATAL
38462

Üye
MURAT AYAZ
101794

Üye
ALİ TÜRKMEN
107160

T.C.
SAKARYA 1. İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA
SAKARYA

Dosya no : 2010-708

Davacı : TMMOB Şehir Plancıları Odası

Davalı : Çevre ve Orman Bakanlığı
Bolu Valiliği

Konu : Abant Tabiat Parkı alanına ilişkin imzalanan sözleşme uyarınca yapılan ve yapılacak yapılar ile yol, kaldırım, yürüyüş yolu gibi tüm imalatların tabiat parkına bir zararının bulunup bulunmadığı, ekolojik denge ve ekolojik sistem açısından zararının bulunup bulunmadığı, yaban hayatının tahrip edilip edilmediği, su, toprak, hava ve ormana ilişkin konularda çevre kirliliğine neden olup olmadığı

14.01.2011 tarihinde mahkeme heyetiyle birlikte, dava konusu yere gidilerek, yerinde ve dosyada incelemeler yapılmış, elde edilen bulgular ışığında bilirkişilik heyetimizce aşağıdaki tespitler yapılmıştır.

1. Abant Tabiat Parkı'nın durumu: 9 Ağustos 1983 tarih ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanununun 23. maddesinin 2. fıkrası ile 21 Ekim 1988'de tabiat parkı olarak ilan edilen Abant Gölü ve çevresi, Batı Karadeniz bölgesinde Bolu ili merkez ilçesi Samat ve Örencik köyleri sınırları içerisinde yer almaktadır. Abant Tabiat Parkı Bolu'nun 30 km. güneybatısında 40° 37' kuzey ve 31°15'' batı enlemleri arasındadır. Alanda dört adet günübirlik kullanım alanı, bir adet çadırılı kamp alanı, iki adet beş yıldızlı otel ve Bolu Özel İdaresine ait gazino ve konuk evi mevcuttur. Göl çevresini dolaşan yaklaşık 6 km. uzunluğunda çok amaçlı kullanımlı bir yol mevcuttur. Ayrıca alana iki adet giriş ve bir adet otopark bulunmaktadır.

2. Hukuki durum: Abant Tabiat Parkı'nın 2003 yılında onaylanmış uzun devreli gelişim planı bulunmaktadır. 21.08.2009 ile 31.12.2013 tarihleri arasında Abant Tabiat Parkındaki çadırılı kamp alanı, kapı girişi, köy ürünleri satış üniteleri işletmeciliği ile genel saha temizlik ve güvenlik hizmetleri Bolu Valiliği İl Özel İdaresine ihale edilmiştir. İşletmeci sözleşmenin 91. maddesinde belirtilen yükümlülükleri uygun olarak yatırım uygulama planını yapmıştır. Sözleşmenin 91. maddesinde belirtilen çevre yolu ve yürüyüş yolunun düzenlenmesi için işletmecinin hazırladığı uygulama planının uygunluğu 25.06.2010 tarihinde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

26/06/2009 tarihinde alandaki 4 adet günübirlik kullanım alanı, 1 adet çadırılı kamp alanı, 8 adet tuvalet, kapı girişi, bisiklet, at ve faytonla gerçekleştirilen tur işletmeciliklerine ilave olarak, katı atık toplanması ve atık su bertarafına ilişkin kolektör yapımı, alt yapı, kanalizasyon, cep, otopark, yolların bakım ve onarımı ile çevre düzenlemesi işleri ve yayla evlerinin restorasyonu ve işletmeciliği ile Ziyaretçi ve Tanıtım Merkezinin yapımı hizmetlerinin de işletmeci tarafından gerçekleştirilmesini öngörecektir şekilde ihale edilmesine karar verilmiştir

3. Sözleşmenin 91. Maddesi uyarınca alanda yapılan işler: İşletmeci sözleşme gereğince alanın kanalizasyon sistemini, açıktan geçen elektrik hatlarının yar altına alınma işini tamamlamıştır. Çevre yolu ve yürüyüş yolu imalat işinin kazı dolgusunu tamamlamış ancak kaplamasının ise yaklaşık 2 km. lik kısmını tamamlamıştır. Ayrıca yol kenarındaki durak vb. tesislerin yapımına başlanmamıştır.

4. Yapılan işlerin uzun devreli gelişim planına ve uygulama planına uygunluğu: Alanda yapılan gözlemler sonucunda kanalizasyon ve elektrik hatlarında yapılan işlerin gelişim planına ve uygulama planına uygun olduğu tespit edilmiştir. Gölün çevresindeki onarımı yapılan yolun kazı ve dolgu yükseklikleri ile ilgili dosyada yapılmış detay planları ve izinlerine rastlanmamıştır. Mevcut 25/06/2010 tarihli onaylanmış göl çevre yolu planı ve detaylarında güzergah ve yol genişlikleri verilmektedir. Alan keşfi sırasında yol kazı ve dolgu yüksekliklerinin gereğinden fazla olduğu görülmektedir (Resim 1). Bu fazla yapılan dolgulara çevre yolunun her yerinde rastlanmaktadır. Çevre yolu planında en fazla yol genişliğinin (kesit-detay 3-1'e göre) 11m 60cm olacağı belirlenmiştir. Ancak yol yapımı sırasında onaylı uygulama projesinin ekindeki detaylarda belirtilen yol genişliklerine uyulmayan alanlara rastlanmıştır. Resimde görüldüğü üzere Kıbrısçık tepesi mevkiindeki yolun genişliği 15m dir (Resim 2). Bu alanlar yol

P.

M.

u u u -

güzergahı üzerindeki gümübürlük kullanım alanlarının bulunduğu yerlerde en fazla gözlemlenmektedir. Yine yol yapımı esnasında alanın güney doğusundaki, Samat yaylası girişinin sağ tarafındaki piknik alanının yanından geçen yola ek olarak projesinde bulunmayan ve uzun devreli gelişim planının 3.25 maddesinin a bendinde “*Yerleşim alanlarını birbirine bağlayan ana ulaşım güzergahlarına ilave olarak yeni yol açılmaz ve mevcut yollar genişletilemez*” ve b bendinde “*Yayaları ana ulaşım güzergahlarına bağlayan yeni yollar açılmaz ve mevcut yollar genişletilemez*” hükümlerine aykırı olarak yeni yol açıldığı görülmektedir (Resim 3).

5. Ekolojik denge: Abant Gölü çevresinin tabiat parkı olması nedeni ile alana yapılacak müdahalelerin uzun devreli gelişim planına uygun olması yanı sıra, doğal dengeye etkileri de önceden öngörülerek önlemlerinin alınması gereklidir. Göl çevresindeki yolun genişliği bazı yerlerde 15-16 m. ye kadar genişlemektedir. Bu genişliği sağlamak için ise göl tarafı doldurulurken orman tarafında şev kazıları yapılmıştır. Bu alanlardaki mevcut toprak yapısı ve bitki örtüsü değiştirilmiştir. Doldurulan göl tarafında göl kıyı-kenar çizgisinin değişimine yol açılmış ve dolgu yapılan kısımlarda flora ve faunanın yaşamları ve yaşam alanları dikkatsiz ve özensiz bir şekilde tahrip edilmiştir. Ayrıca dik yamaçlarda toprak örtüsünün erozyonla göl içine taşınabileceği kazılar yapılmıştır. Bu kazı şevleri bitkisel veya mekanik olarak tahkim edilmemiş olup erozyona maruzdur. Bu durum genel peyzaj karakterine uymayan görüntüler oluşturmuştur. Alanın bazı bölgelerinde yaşlı ağaçların kök boğazları yol dolgusu tarafından örtülmüştür (Resim 4-5). Yapılan yolun genişliği ve şevlerin yer yer oldukça dik olması su samuru, kaplumbağa, küçük memeli (Rodentia ve Insectivora) gibi hayvanların geçişine engel teşkil etmektedir. Bu durum 2003 yılı gelişim planındaki yeni yol açılmaz ve mevcutlar genişletilemez hükmüne aykırıdır.

Ayrıca, Nisan 2010’da Abant gölünün çıkışına bir savak (set) yapılmış, göl seviyesi 2 m yükseltilmiş, kıyı-kenar alanları, buradaki flora (endemik Abant çiğdemi de dahil) ve fauna, tesis iskeleleri, kıyıdaki ağaçlar su altında kalmıştır (Resim 6, 7). Daha sonra savak kaldırılmıştır. Alanda yapılan keşif sırasında bu nedenle göl seviyesinde değişiklik olmadığı görülmüştür.

SONUC VE KANAAT: 26/06/2009 tarihinde yapılan sözleşme gereği yapılacak işler olarak belirlenenler uzun devreli gelişim planına uygundur. Bu işlerden atık su bertarafına ilişkin kolektör yapımı, alt yapı, kanalizasyon işleri alanda tamamlanmıştır. Yapılan bu işler uzun devreli gelişim planına uygun olarak tamamlanmış ve parkın mevcut ekolojik dengesine gözlenen herhangi bir olumsuz etkisine rastlanmamıştır. Ancak çevre yolu bakım onarım işinde uzun devreli gelişim planına uygun olmayan şu işler alanda görülmüştür;

Alandaki mevcut yollar uzun devreli gelişim planının 3.25 maddesinin a bendinde “*Yerleşim alanlarını birbirine bağlayan ana ulaşım güzergahlarına ilave olarak yeni yol açılmaz ve mevcut yollar genişletilemez*” ve b bendinde “*Yayaları ana ulaşım güzergahlarına bağlayan yeni yollar açılmaz ve mevcut yollar genişletilemez*” hükümlerine aykırı olarak genişletilmiş ve bu nedenle de çok fazla kazı-dolgu yapılmıştır.

Yapılan kazı dolgu sonucunda oluşan yüksek yarılar canlıların alandaki suyollarını kapamıştır. Ayrıca bu gereksiz kazı ve dolgular alanın bitki örtüsünde de bozulmalara neden olmuştur. Bunun temel nedeni otsu bitkilerin üzerlerinin örtülmesi, ağaçların yaşamsal öneme sahip olan kök boğazlarının toprak altında kalması ve şevlerde ise köklerin açıkta kalmasıdır.

Aynı zamanda çevre yolu güzergahında açılan **yeni yol** uzun devreli gelişim planına aykırıdır. Bu yolla oradaki bitki örtüsü tamamen yok edilmiştir. Yeni açılan bu yol için yapılan dolgu nedeni ile gölü besleyen su akış güzergahlarından birinin önü kesilmiştir. Bu da alanın mevcut ekolojik dengesini bozacak bir müdahaledir. Bu nedenle plana aykırı olarak yeni açılan yol ve mevcut çevre yolunun genişletilmesi ve yükseltilmesi ile oluşan olumsuzluklar giderilmelidir. Bu işlem kamuya bir mali yük de getirecektir.

Yapılması 26/06/2009 tarihli sözleşme ile taahhüt edilen onarım, çevre düzenlemesi işleri, yayla evlerinin restorasyonu ile Ziyaretçi ve Tanıtım Merkezinin yapım işleri uzun devreli gelişim planında da

P.

M.

M.H.

öngörülmüştür. Ancak dosyada bu işlerle ilgili uygulama plan ve detaylarına rastlanmamıştır. Bu nedenle yapılması planlanan bu işlerin alanın mevcut ekolojik dengesine yapacağı etkiler konusunda karara varılamamıştır.

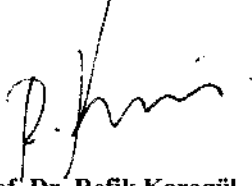
Keşif ve dosya incelemesinde; söz konusu alanın işletmecisinin göl çevresi yolunun yapımı sırasında gereğinden fazla yol dolgusu yaptığına, yol genişliklerinin uygulama planına uymadığına, uzun devreli gelişim planına aykırı olarak alanda yeni yolların açıldığına ve alanın korunan alan olması nedeni ile flora ve faunanın korunmasında gerekli hassasiyetin gösterilmediğine karar verilmiştir.

Abant Tabiat Parkı 1998 yılında Bolu il özel idaresine 10 yıllığına devredilmiştir. Ancak sözleşmeye uyulmadığından 2004 yılında sözleşme feshedilmiş ve tekrar Orman Bakanlığı'na işletilmeye başlanmıştır. 2009 yılında yine 10 yıllığına özel idareye verilmiştir.

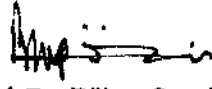
Yasal olarak korunan alan statüsünde olan Abant Tabiat parkı 2010 yılındaki çalışmalarda şantiye ve hafriyat alanına dönmüştür. Çok özenli ve dikkatli çalışması gereken bir alanda çalışmalar sırasında yeterli hassasiyet gösterilmemiştir. "Korunan alanlar" konusunda ilgili-bilgili kamu ve meslek kuruluşlarına danışılmamış, görüş alınmamıştır.

Gerek geçmişteki uygulamalar, gerekse 2010 yılında yapılan uygulamalar Bolu İl Özel İdaresi'nin Abant Tabiat Park'ını işletme konusunda yeterince titiz davranmadığı sonucunu doğurmaktadır. Yapılan bu iş ve işlemler **kamu zararı** doğurmuştur.

İş bu Teknik Bilirkişi Raporu, tarafımızdan 4 nüsha tanzim ve imza edilerek, Mahkemenize saygıyla arz olunur. 10.02.2011

Prof. Dr. Refik Karagül
Orman Yüksek Mühendisi
Düzce Üniv. Orman Fak.
Orman Mühendisliği Bölümü

Prof. Dr. Bülent Şengörür
Sakarya Üniversitesi Mühendislik
Fakültesi Çevre Mühendisliği Bölümü

Doç. Dr. Haldun Müderrisoğlu
Peyzaj Miman.
Düzce Üniv.Orman Fak.
Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Resim 1. Alanda gereğinden fazla yapılan yol dolgusu

Resim 2. Plana uygun olmayan yol genişletmesi

Resim 3. Araçların durduğu yol planda olmayan yeni açılan yoldur.

P.

M.

4114-

Resim 4. Yol genişletmesi ve dolgusu nedeni ile kurumaya yüz tutan yaşlı Sarıçam ağaçları ve kuruyan Gökmar fidanları

Resim 5. Yol dolgusu ve genişletmesi sonucunda kök boğazı toprak altında kalan ağaçlar

Resim 6: Abant'ın su boşaltımı önüne konulan ve göl seviyesini 2 m yükselten, daha sonra da kaldırılan set (savak). (18.04.2010)

P.

M.

M14 -

Resim 7: Gölün yükseltilmesi sonucu su altında kalan piknik alanı ve ağaçlar. (Toprak sonradan dökülmüştür)
(18.4.2010)

P.

M.

h-